

виключення з адвокатської асоціації. Причому виключений зі списків асоціації адвокат не може бути прийнятий на роботу в іншу асоціацію адвокатів [3, с. 129-130].

За свою роботу адвокат має отримати гонорар, якщо це була не безоплатна допомога, а як міститься в «Правилах адвокатської етики» гонорар є формою винагороди адвоката за здійснення захисту, представництва та надання інших видів професійної правничої (правової) допомоги клієнту.

Отже, підводячи підсумки, можна прийти висновку, що професійна етика адвоката – це дуже важлива річ в здійсненні ним своєї діяльності і не менш важливою є також репутація, взагалі ці поняття достатньо взаємопов'язані та нероздільні. Дотримуючись принципів професійної етики та застосовуючи їх, адвокат завжди досягне успіху.

Література

1. Правила адвокатської етики від 17 лист. 2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 48. Ст. 17.

2. Білоус К. Сутність адвокатської етики як необхідної умови здійснення адвокатом своєї діяльності. *Все для юристов*. 2010. № 7. С. 121-122.

3. Минимальные стандартные правила обращения с заключёнными: приняты на первом Конгр. ООН по предупреждению преступности и обращению с правонарушителями, Женева, 1955 г. / Организация Объединенных Наций. URL: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/prison.shtml

4. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 лип. 2012 р. № 5076-17. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 27. Ст. 282.

УДК 343.9:328.185(043.2)

Новіков О.В., к.ю.н., асистент,
Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого,
науковий співробітник Науково-дослідного
інституту вивчення проблем
злочинності ім. акад. В.В. Сташиса НАПрН України,
м. Харків, Україна

РІВЕНЬ, СТРУКТУРА ТА ДИНАМІКА КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ У ПРИВАТНІЙ СФЕРІ В УКРАЇНІ

Важливою частиною наукових досліджень корупції у приватній сфері є аналіз її кримінологічно значущих показників вимірювання, зокрема, рівня, структури та динаміки. Вивчення зазначених показників надасть можливість зрозуміти сучасний стан цього явища та виявити основні тенденції його розвитку.

Джерелами дослідження виступають: 1) статистична інформація Генеральної прокуратури за 2013-2019 рр. про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування, а також статистична інформація про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення; 2) судова статистична звітність за 2013-2019 рр.; 3) результати узагальнення вироків за корупційні злочини у приватній сфері за 2013-2019 рр. (70 обвинувальних вироків).

Слід одразу зауважити, що при аналізі офіційних даних кримінальної статистики щодо корупційних злочинів у приватній сфері потрібно враховувати, що вони не стільки відбивають реальний стан відповідного різновиду корупції, а скільки ефективність роботи правоохоронних органів щодо протидії цьому явищу.

Отже, за даними офіційної статистики у приватній сфері фіксується помірний рівень корупційних злочинів. Протягом 2013-2019 рр. в середньому на рік обліковувалося близько 680 злочинів, що складало приблизно 10% від загальної кількості зареєстрованих корупційних злочинів. За 2019 р. було обліковано 917 кримінальних правопорушень цього виду та виявлено 133 особи, що їх вчинили.

За останні сім років (2013-2019 рр.) в Україні засуджено 379 осіб за вчинення корупційних злочинів у приватній сфері, що складає 37,6% від загальної кількості виявлених осіб за вчинення цих злочинів за цей же період, тобто засуджується кожен третій.

Станом на 2019 р. найбільша кількість облікованих корупційних злочинів у приватному секторі припадає на: зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги (ст. 365² КК України – 52%); на другому місці йде зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 364¹ КК України – 29%). Третє місце посідають два склади злочинів – підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 368³ КК України – 7%) та підкуп особи, яка надає публічні послуги (ст. 368⁴ КК України – 7%). Найменш поширеним є підкуп працівника підприємства, установи, організації (ст. 354 КК України – 5%). Слід зазначити, що наведена вище структура корупційних злочинів у приватній сфері не включає такий злочин як «привласнення, розтрата або заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою юридичної особи приватного права своїм службовим становищем» через те, що в офіційній кримінальній статистиці цей злочин окремо не вирізняється, а включено до статистики щодо злочинів, передбачених ч. 2 ст. 191 КК України.

Офіційні дані щодо структури корупції у приватній сфері можна доповнити результатами узагальнення обвинувальних вироків. Так, найбільш розповсюдженими способами вчинення «зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права

незалежно від організаційно-правової форми» (ст. 364¹ КК України) є: внесення завідомо неправдивих даних до актів виконаних робіт, зокрема, про роботи, що фактично не виконувалися або виконані не у повному обсязі, або завищена вартість таких робіт (25%); використання коштів юридичної особи не за цільовим призначенням або їх привласнення (25%); самовільне зайняття земельної ділянки для господарських потреб юридичної особи (15%); підроблення документів з метою отримання кредитів або ліцензій (12,5%); використання майна юридичної особи у власних цілях або його привласнення (7,5%). Найбільш розповсюдженими способами вчинення «зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги» (ст. 365² КК України), є: посвідчення нотаріусом договору всупереч вимогам законодавства чи посвідчення підроблених документів (50%); внесення оцінщиком у звіт про незалежну експертну оцінку завищених або занижених даних щодо ринкової вартості об'єкта оцінки (35%); продаж арбітражним керуючим майна юридичної особи за ціною нижче ринкової (15%).

Стосовно «підкупу службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми» (ст. 368³ КК України), то найбільш розповсюдженою метою надання неправомірної вигоди є: працевлаштування (70%) та отримання фіктивної довідки про доходи (20%). Найбільш розповсюдженою метою «підкупу особи, яка надає публічні послуги» (ст. 368⁴ КК України) є: отримання фіктивних посвідчень чи довідок (50%) або отримання фіктивних довіреностей чи посвідчення нотаріусом фіктивних договорів (25%). Щодо «підкупу працівника підприємства, установи чи організації» (ст. 354 КК України), то найбільш розповсюдженою метою цього злочину є: сприяння незаконній порубці лісу з боку працівника лісництва (25%); внесення недостовірних відомостей в історію хвороби для отримання групи інвалідності (25%); отримання «заліку» з навчальної дисципліни (50%).

Динаміка корупційних злочинів у приватній сфері в цілому демонструє позитивну тенденцію, за виключенням окремих видів злочинів. Так, з 2014 по 2019 рр. (за виключенням 2016 р.) зафіксовано щорічний спад кількості облікованих корупційних злочинів, передбачених ст. 364¹ КК України. В цей же період відбувається суттєве збільшення кількості облікованих злочинів, передбачених ст. 365² КК України. Динаміка інших корупційних злочинів у приватному секторі залишається відносно стабільною.